

Komorowski, Paweł

Posiedzenie Grupy Roboczej ds. nauczania historii medycyny

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 29/2, 496-497

1984

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wala zebranych o tzw. Szkole Letniej z historii chemii — organizowanej w czerwcu 1984 r. przez Polskie Towarzystwo Chemiczne, Wydział Chemii Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Wrocławskiego.

W dalszej części zebrania prof. Alfred Wiślicki, kierujący Grupą ds. nauczania historii techniki, omówił wyniki ankiety, jaką przeprowadzono na wszystkich wyższych uczelniach technicznych w kraju, dotyczącą nauczania historii techniki. W odpowiedziach na ankiety podano między innymi przyczyny nieprowadzenia wykładów, a także omówiono środki działania, jakie powinny być podjęte, aby umożliwić studentom zaznajomienie się z historią techniki tj. przede wszystkim, przygotowanie kadry wykładowców. Prof. A. Wiślicki podał uczelnie, gdzie prowadzone są wykłady z historii techniki oraz te, gdzie planuje się wprowadzenie takich wykładów, jeżeli uda się znaleźć wykładowców.

Na zakończenie posiedzenia zabrał głos prof. A. Grabski, podsumowując drugą część zebrania.

Paweł Komorowski
(Warszawa)

POSIEDZENIE GRUPY ROBOCZEJ DS. NAUCZANIA HISTORII MEDYCYNY

W dniu 16 listopada 1983 r. odbyło się w Warszawie posiedzenie Grupy Roboczej ds. nauczania historii medycyny, na którym omawiano problem podręcznika z zakresu historii medycyny — przygotowywanego obecnie przez zespół autorów pod kierunkiem prof. dra med. Tadeusza Brzezińskiego. W zebraniu uczestniczyła prof. dr Irena Stasiewicz-Jasiukowa — wiceprzewodnicząca Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN oraz przewodnicząca Komisji ds. nauczania historii nauki i techniki, w ramach której działa wzmiankowana Grupa Robocza. W posiedzeniu wzięło udział sześciu spośród dziesięciu autorów tego podręcznika. Zebranie miało roboczy charakter. Omówiono na nim sprawy merytoryczne i techniczne — związane z opracowywaną książką. Ustalona została ostateczna objętość w arkuszach, ilość rozdziałów oraz ewentualnych ilustracji i plansz. Ukazanie się drukiem podręcznika planowane jest na przełom roku 1986/1987.

Po omówieniu spraw technicznych dyskutowano nad adresem podręcznika. Zdaniem recenzenta z ramienia Państwowego Zakładu Wydawnictw Lekarskich miałyby to być publikacja dla lekarzy. Odmienna w tej sprawie jest opinia samych autorów (również Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN). Uważają oni, że przede wszystkim odbiorcami podręcznika powinni być studenci wydziałów lekarskich i stomatologicznych; oczywiście — także lekarze. Argumentem przemawiającym za tą ostatnią opinią jest brak nowego podręcznika do historii medycyny dla studentów, a także fakt, że prawie wszyscy autorzy są dydaktykami, mającymi styczność z młodzieżą akademicką. Do sugestii autorów przychylił się redaktor naczelny PZWL — dr med. Piotr Müldner-Nieckowski, który uczestniczył również w zebraniu.

W dalszej części posiedzenia prof. T. Brzeziński przedstawił główne założenia podręcznika. Dzielić ma się on na dwie zasadnicze części. Pierwsza: *Magiczne, empiryczne i filozoficzne podstawy medycyny* — dwanaście rozdziałów. Druga: *Rzeczowy rozwój medycyny jako nauki* — dziesięć rozdziałów. Książka ma mieć układ rzeczowy (rzeczowo-chronologiczny), a nie jak dotychczas podręczniki historii medycyny — chronologiczny (chronologicznie-rzeczowy). Głównym zadaniem opracowania jest przedstawienie i omówienie teorii oraz praktyki medycyny, a także analiza rozwoju medycyny. Tym samym ma być ograniczony materiał faktogra-

ficzno-biograficzny na rzecz analizy i ukazania etapów rozwoju nauk medycznych.

Na tle medycyny powszechnej ukaże się — oczywiście we właściwej proporcji — zdobycze polskiej medycyny.

Innym istotnym problemem, który także był omawiany, jest przyjęcie granicy między historią a współczesnością medyczną. Ustalono, że końcową cezurą będzie okres powstania specjalizacji jako oddzielnych gałęzi medycyny, a w zakresie farmacji — odkrycie witamin i pierwszych antybiotyków: penicyliny i streptomycyny.

Na zakończenie posiedzenia ustalony został następny termin spotkania — ma ono odbyć się 27 czerwca 1984 r. Omówione będą na nim niektóre rozdziały podręcznika.

Paweł Komorowski
(Warszawa)

INSTYTUT HISTORII NAUKI, OŚWIATY I TECHNIKI

ZEBRANIE ZAKŁADU HISTORII NAUK SPOŁECZNYCH

Dnia 25 listopada 1983 r. odbyło się posiedzenie ZHNS, któremu przewodniczyła prof. dr Irena Stasiewicz-Jasiukowa. Na zebraniu referat pt. *Skarbiec wiedzy Brunetta Latiniego* wygłosiła doc. dr Małgorzata Frankowska-Terlecka.

Referat doc. M. Terleckiej, oparty na książce pod tym samym tytułem, omawiał jej fragment traktujący o retoryce i polityce w *Li livres dou tresor*. Jako podstawowe źródła wymieniła referentka dzieła Latiniego oraz inne encyklopedie XIII i XIII w. Po krótkim wstępie, dotyczącym konstrukcji i treści książki o Latinim, nakreślona została postać owego florenckiego notariusza i przedstawiona treść jego trzyczęściowej księgi. Księgi pierwszej i druga, poświęcone rozważaniom teoretycznym — o historii świata i o charakterze wszystkich rzeczy, a także o problemach natury moralnej, poprzedzają księgę trzecią, zawierającą główny temat *Skarbca* czyli wiedzę o polityce, związanej dla autora nieodłącznie z retoryką jako sztuką pięknego wystawiania się i przemawiania w sposób wiarygodny dla słuchaczy. Po części retorycznej następuje w trzeciej księdze część stanowiąca traktat o polityce — o urzędnikach, władcach i sposobie sprawowania władzy.

Dzieło pisane jest przez praktyka i zawiera szereg wskazówek praktycznych, jest jednak podręcznikiem teoretycznym, napisanym w języku narodowym — francuskim; nie jest to jednak podręcznik typowy. Zarówno encyklopedyczny sposób ujęcia tematu, jest również filozoficzne rozważania o istocie retoryki („kwiat świata” — czyli połączenie mądrości z piękną wymową) świadczą o zamysle autora, aby dzieło miało odniesienie nie tylko do warunków florenckich, ale mogło być traktowane ogólniej i przyswajane nie tylko przez florenckich czytelników. Ambicją autora było przedstawienie nowego modelu człowieka — *homo politicus*.

Po referacie nastąpiła ożywiona dyskusja. Jako pierwsza zabrała głos dr H. Horodyska, znajdując analogie pomiędzy niektórymi problemami referatu a zagadnieniami z recenzowanej przez siebie książki prof. W. Doroszewskiego: *Język, myślenie, działanie*. W. Doroszewski zastanawia się między innymi nad znaczeniem rytmu w mowie oraz formą, w jakiej treść dociera najlepiej do słuchacza — czyli sprawami bliskimi również Latiniemu.

Następnie dr J. Lichański stwierdził, iż ścisły związek retoryki i polityki — to wprost odwołanie się do arystotelesowskiej *Etyki Nikomachejskiej*. Zauważył dalej, że tezy Latiniego współgrają z teoriami Kwintyliana — o jedności reto-